

Stanisław Trębacz

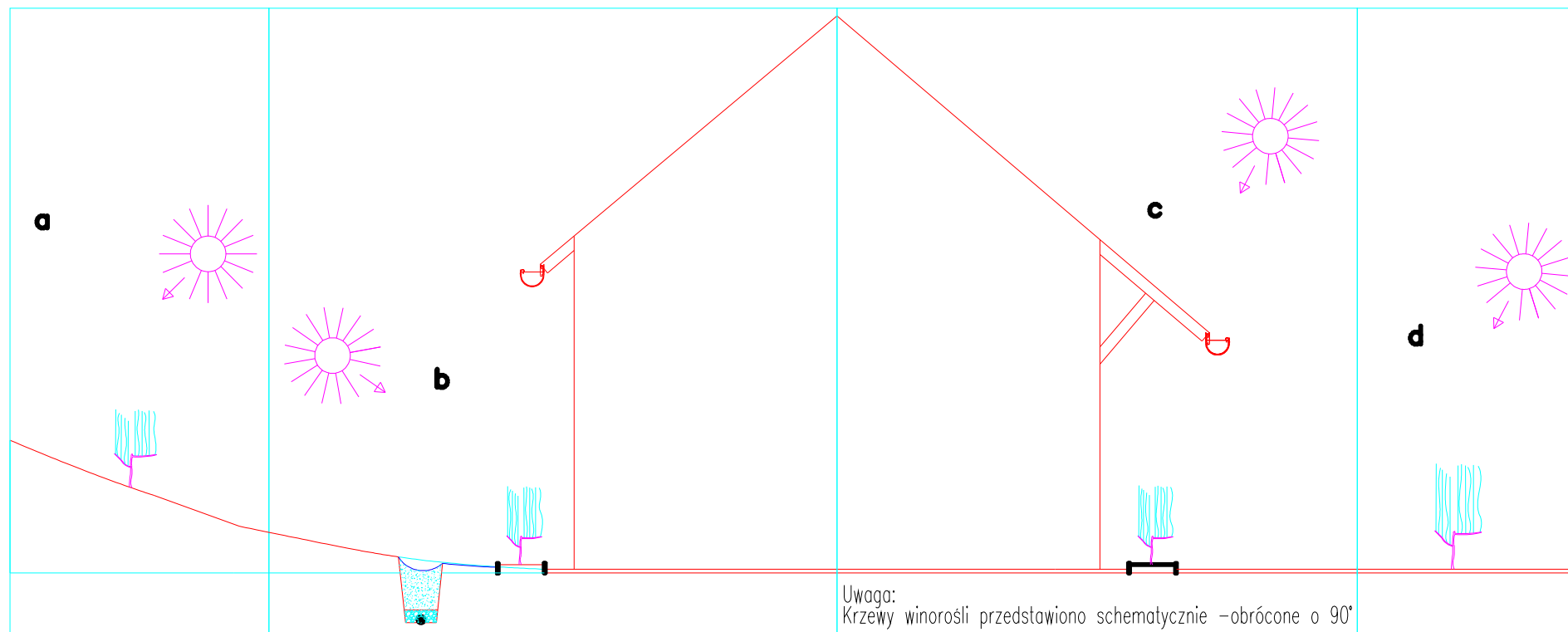
Podręcznik uprawy winorośli deserowych

Dla początkujących działkowiczów

Kędzierzyn-Koźle, grudzień 2014

Uprawa gruntowa winorośli

Stanowiska pod uprawę winorośli

- a, c, d –bardzo dobre stanowiska pod uprawę winorośli,
b – stanowisko możliwe do wykorzystania po odwodnieniu terenu.

Uwaga:

- Na rysunku "b, c" pokazano sposób przygotowania miejsca przy altanie oraz w pobliżu ścian garaży i budynków gospodarczych,
–dla domków jednorodzinnych miejsce oraz izolację przeciwwilgociową należy przygotować staranniej.
- W przykładzie "b" należy wzdłuż budynku wykonać wykop melioracyjny ze spadkiem około 3–5% o głębokości około 70 cm. Wskazane jest aby na końcu wykopu umieścić studnię chłonną.
–na dnie wykopu umieścić rurę melioracyjną, gałęzie z drzew liściastych lub wiązanki leszczyny w celu odprowadzenia wody,
–po zasypaniu wykopu na powierzchni gruntu wykonać niewielki rów odwadniający.
- Miejsce sadzenia podwyższyć w miarę możliwości ponad poziom gruntu szczególnie na terenach wilgotnych i tam gdzie zbiera się woda opadowa.
- Winorośl sadzimy zawsze na stanowisku nasłonecznionym oraz po stronie wschodniej, południowej i południowo–zachodniej jakiegś przeszkody, drzewa lub obiektu budowlanego,
–najlepsze stanowisko dla winorośli jest na tej ścianie budynku, gdzie w południe świeci na niego słońce. Po stronie północnej budynku nie należy sadzić winorośli.

Kryterium doboru odmian deserowych

Dobór odmian jest zawsze bardzo trudny i chyba nikt przy zakładaniu winnicy nie ustrzegł się chociażby małych błędów. Dla mnie jest tym bardziej kłopotliwy, gdyż muszę uważać, aby nie naruszyć interesów osób trzecich a szczególnie szkółkarzy i producentów sadzonek. Dlatego proszę o wyrozumiałość ze wszystkich stron. Ograniczę się do niewielu przykładów. W każdym zakątku Polski panują inne warunki klimatyczne oraz inne preferencje dla poszczególnych odmian. Każdy z nas ma w sobie inne upodobania i inne gusty. Są odmiany bardzo dobre, które nie znalazły szerszego uznania z różnych powodów.

1. Mrozoodporność gatunków.

Najczęstszym powodem jest zjawisko nagłego wymarzania na niektórych terenach jakiejs odmiany po latach owocowania takich jak np. lubiana i smaczna Gałbena Nou, czy Białtyj KoKł. Jest to często zjawisko niewytłumaczalne dla nas. Istnieją różne przyczyny takiego stanu rzeczy. Przyczyną może być przeciążenie krzewu, słabe przyrosty w danym roku, przenawożenie azotem lub słabe zdrewnienie łoży. Gdy w porę tego nie odkrywamy i z jakiegoś powodu nie okrywamy krzewu na zimę mamy już po winorośli. Pani Kunicka z Gliwic powiedziała mi, że czasami tak się zdarza, że nie mróz tylko wiosenne słońce może być jeszcze bardziej szkodliwe dla łoży powodując ogromne straty. Z tego powodu polecam sadzenie odmian odpornych na działanie mrozu, czyli takich, które wytrzymują temperatury niższe jak (-24° C). Tak, więc kiedy odmiana wytrzymuje zimą temperaturę tylko (-23° C) musi być na zimę okrywana. Zresztą panuje takie przekonanie, że wszystkie odmiany do 3 roku życia powinny być na zimę okrywane albo włókniną o gramaturze min. 150 g/m² albo okopywane 30 cm warstwą ziemi.

2. Termin dojrzewania gron.

Rozróżniamy następujące pory dojrzewania winorośli:

Tabela nr 1

<i>Pora dojrzewania</i>	<i>Ilość dni</i>	<i>Temperatura SAT</i>	<i>Przykład</i>
Ultra wczesne	90 -100	1800 -2000	Gałahad, Iza Zaliwska, Garold
Bardzo wczesne	100 -115	2000 -2250	Kiszmisz Zaporoski, Piesnia, Krystaly, Nero
Wczesne	115 -120	2250 -2400	Agat Doński, Arocznyj, Arkadia
Średnio wczesne	120 -125	2400 -2500	A-1704, FVR-7-9, Venus
Średnie	125 -130	2500 -2700	Lancelot, Nadieżda AZOS, Taja
Późne	powyżej 130	powyżej 2700	Ataman, Frontenac

Ważnym kryterium przy doborze gatunku nasadzenia jest pora dojrzewania gron. Istnieją bardzo dobre odmiany, które nie dojrzewają w naszych warunkach wcale albo dojrzewają raz na kilka lat. Takim gatunkiem jest np. Ataman. Dlatego wśród

amatorów działkowiczów preferuje się nasadzenia odmianami ultra wczesnymi, odmianami bardzo wczesnymi oraz odmianami wczesnymi. Pod odmiany średnio wczesne i o średniej porze dojrzewania należy przygotować już inne stanowisko, bardziej nasłonecznione, cieplejsze, gdzie przy południowej ścianie budynku, gdzie ściana będzie w nocy oddawać ciepło do winorośli. Pan Deptuła z winnicy DEWIN opowiedział mi, że miał taki przypadek, iż odmiana, na której mu bardzo zależało dojrzała mu dopiero wówczas, kiedy nad winoroślą postawił wiatę, czyli mówiąc prościej wybudował dach.

3. Wielkość gron oraz masa jagód.

Rozróżniamy następujące rodzaje jagód:

Tabela nr 2

<i>Rodzaj jagód</i>	<i>Masa jagody (g)</i>	<i>Wymiary (mm)</i>	<i>Przykład</i>
Bardzo małe	do 3 g	16 x 18	Venus, Bianka, Einset Seedless, Kiszmisz Zaporoski
Małe	3 - 6	20 x 18	A-1704, Iaz Zaliwska, Nero, Agat Doński
Średnie	6 - 8	27 x 20	Ametyst Nowocerkawski, Saszenka Leonowa, Arkadia
Duże	8 -10	33 x 27	Nadieżda AZOS, Pamięci chirurga, Andriusza
Bardzo duże	10 -16	35 x 30	Lancelot, FVR-7-9, Bełła, Monarch Pawłowskiego
Olbrzymy	16 -20	38 x32	Bożena, Przeobrażenie, Kameleon

W deserowych odmianach winorośli, występują odmiany, które mają smaczne i duże jagody, ale mają małe grona jak np. Margarita i takie odmiany nie są popularne. Są też odmiany, które mają duże grona, ale małe jagody jak Garanth i one też nie cieszą się popularnością. Niektóre odmiany z małymi gronami są wręcz poszukiwane takie jak Nero, uniwersalna Bianca i Krystały a także prawie wszystkie odmiany beznasienne. Przez działkowiczów preferowane są raczej odmiany średnie, duże oraz odmiany z jagodami olbrzymami o masie nawet do 20 g. Zazwyczaj jest tak, że im większe są jagody tym większe mają pestki.

4. Smak jagód.

Rozróżniamy następujące rodzaje smaków występujących w winogronach:

Tabela nr 3

Podstawowe smaki jagód								
Prosty	Owocowy	Odmianowy	Naturalny	Winny	Labrusca	Perfumowany	Zharmonizowany	Muskatowy

Jak ogólnie wiadomo wśród ludzi występują różne gusta i upodobania smaków także i winogron. Ogólnie można powiedzieć, że nie jest przez większość lubiany smak lisi, czyli labrusca, wyjątkiem jest Iza Zaliwska i może Venus, które mają tylko lekki posmak labrusci (czytaj labruski). Generalnie wśród działkowiczów króluje smak harmoniczny oraz odmiany, których jagody mają lekki smak muszkatu lub posmak muszkatory.

5. Zawartość cukru i kwasów.

Rozróżniamy winorośle deserowe, ogólnoużytkowe, czyli uniwersalne, przerobowe oraz dekoracyjne. Odmiany deserowe zostały wymyślane i wyselekcjonowane do bezpośredniego spożycia. Odmiany te, są zdrowe i od ich normalnego spożycia nie powinno się tyć. Chyba, że ktoś je spożywa w nadmiarze. Dlatego z definicji muszą one zawierać mniej cukru od odmian przerobowych. Na smak wpływa również ilość kwasów zawartych w jagodach. Przyjmuje się, że odmiany deserowe nie powinny mieć więcej cukru jak 16-18% i więcej kwasów jak 6-7 g/L. Z pestek winogron szczególnie przerobowych wyłaczany się bardzo dobrej jakości i bardzo zdrowy olej jadalny.

6. Zapylanie.

Niebagatelną sprawą w uprawie winorośli jest rodzaj kwiatu. Jeszcze niedawno hitem był Talizman, ale okazało się, że jest on obcocyfny gdyż ma żeńskie kwiaty podobnie jak odmiana FVC-94-3. Odmiany te nie są lubiane gdyż mają dużo grochu, ale kiedy się dobrze zapylą to jest, na co popatrzeć. Dlatego działkowicze wolą sadzić odmiany potocznie zwane samopylne, tzn, takie, które mają w sobie jednocześnie kwiaty męskie i żeńskie. Wówczas mamy problem zapylania z głowy.

7. Odporność na choroby oraz szkodniki.

Zazwyczaj nowe dobre odmiany są odporne na choroby i niektóre nie wymagają nawet ochrony, tylko profilaktyki jak np. Aładdin, Arocznyj, czy Piesnia. Są też odmiany bardzo cenione i smaczne, ale i chorobliwe, takie jak Aloszenkin czy Elegant Swierchrannyj. W charakterystykach odmian podawane są nawet stopnie odporności dla mączniaka rzekomego, mączniaka prawdziwego i szarą pleśń. Innym zagadnieniem są szkodniki. Największymi szkodnikami są przędziorki (roztocza) oraz filoksera winnic (mszyca). Przędziorki żerują na liściach a filoksera na korzeniach. Filoksera tak jak stonka przywędrowała do nas z Ameryki razem z tamtejszymi odmianami winorośli. Spustoszyły wówczas wiele tysięcy wielkoobszarowych winnic na Zachodzie i tak naprawdę nie ma na nie lekarstwa do dzisiaj, jedynie łopata i ogień. Lubią one gleby żyzne a nie przepadają za ziemią piaszczystą. Jedynym ratunkiem jest szczepienie winorośli na podkładkach wyselekcjonowanych odmian odpornych na to paskudztwo. Mniej groźny jest przędziorek chmielowiec żyjący na liściach, bo można go zwalczać środkami chemicznymi stosując np. preparat Magus 200 S.C. lub ekologicznie, ponieważ mają swoich naturalnych wrogów np. dobroczynki spidex. Przy doborze odmian należy zwrócić również uwagę na permanentne niszczenie jagód niektórych odmian przez szerszenie, osy i pszczoły, co np. spotyka regularnie, co roku ładną i smaczną odmianę Wiktorias 5.

8. Przeciążenie krzewu.

Generalnie przyjmuje się, że we wszystkich odmianach deserowych na jednej roślinie może być nie więcej jak 35-40 oczek płodnych a na jednej latorośli może rosnać tylko jedno grono. Są odmiany, w których dopuszcza się dwa grona. Nad każdym gronem na latorośli powinno być średnio 8-10 liści, część latorośli należy usunąć powyżej 8-10 liścia, bo stanowi zbędny balast dla rośliny. Charakterystyki podają, jaka jest wydajność poszczególnej odmiany podana w kg na jedną winorośl lub w tonach na 1 ha. Charakterystyki podają również obciążenie krzewu, płodność latorośli w %, i obsadę gron – oraz: „Cięcie – np. 8-12 oczek/m²” – przy czym parametr 8-12 oczek/m² nie oznacza, że należy ciąć łożę na 8-12 oczek. Ale to są dane dla plantatorów, my powinniśmy zadbać, aby nie przeciążyć krzewu gdyż jesienią jagody są mniej smaczne, krzew ma krótkie i słabe przyrosty i łoży nie zdążą zdrewnieć przed przymrozkami, co prowadzi do wymarzania krzaka. Jeżeli już nawet roślina przeżyje zimę to w następnym roku będzie chorowała i nie będzie obficie plonowała.

9. Forma i rodzaje cięcia winorośli.

Do tej pory starałem się podawać wiadomości w sposób uproszczony, często na skróty, aby broszura była jak najprostsza. Aby dalej pisać o rodzajach i formach cięcia chciałbym podać kilka definicji, które podpowiedzieli mi forumowicze a szczególnie Canin oraz Kapitan, za co im bardzo serdecznie dziękuję. Bez nich bym sobie nie poradził do końca z tym rozdziałem. Tym bardziej, że nawet naukowcy nie są zgodni, co do niektórych definicji a Oni przecież są najbardziej wiarygodni. Oto one:

- a) Latorośl – to zielony pęd wyrastająca wiosną z pąka głównego lub zapasowego na łożu. Na latorośli zawiązują się grona.
- b) Łoza – późną jesienią zielona latorośl drewnieje i staje się łożem. A łożo, z której wyrosła staje się drewnem.
- c) Drewno – to, część krzewu, którą staje się łożo w następnym roku. Mówiąc prościej: najpierw jest zielona latorośl, która stopniowo drewnieje i jesienią staje się łożem, jest nią przez cały następny rok. Drewno w przeciwieństwie do latorośli i łoży jest wieloletnią częścią krzewu. Drewnem jest np. pień oraz wieloletnie ramiona albo pień oraz głowa.
- d) Wilk – to pasierb lub latorośl, która wyrosła nie z łoży a z drewna. Wilk to zielony pęd, który będzie tym, co zechce przypadek i matka natura. Będzie to pasierb lub latorośl w zależności od rodzaju oczka uśpionego, z którego wyrósł.
- e) Pasierb – to zwykle cieńszy od latorośli pęd, który wyrasta z kątów liści na zielonej latorośli. Są odmiany, które zawiązują na pasierbach grona. We wczesnych odmianach latorośli takie grona stanowią tzw. drugi plon.

W tym miejscu chciałbym bardzo serdecznie polecić – i naprawdę proszę nie traktować tego jako marketing – książkę pana Romana Myśliwca pt., Uprawa winorośli. Książkę tę można kupić lub ściągnąć ją bezpłatnie z internetu pod adresem: <http://www.roman-mysliwiec.pl/uw-plantpress.pdf>, następnie można sobie następnie samemu wydrukować.

Ostatnim czynnikiem, jaki chcę poruszyć w tym rozdziale jest forma i rodzaje cięcia winorośli. Różne odmiany lubią różne formy i dlatego wyróżniamy krzewy o niskim pniu, średnim i wysokim pniu. Dla przykładu na budynku tylko dla naszej wygody raczej ukształtujemy wysoki pień. Bardzo często w pierwszych latach po posadzeniu sadzonki, gdy jest ona dostatecznie silna i

ma gruby pęd o średnicy około 1 cm., robimy błąd przy formowaniu pnia np. średniego i nie usuwamy czy też i nie wyłamujemy oczek z przewodnika, czyli łoży, która będzie kiedyś pniem, do wysokości 20 cm poniżej pierwszego drutu. Dopiero na tej wysokości w okolicy pierwszego drutu pozostawiamy minimum cztery oczka na dalsze kształtowanie winorośli. Wysoką formę prowadzenia lubi np. Nero czy Nadieżda AZOS. Wysoka forma to pień, co najmniej średni. Aby otrzymywać corocznie wysokie plony krzew musi posiadać solidny pień, wieloletnie ramiona oraz łoży owocujące. Łoza nazywana jest często w innej literaturze np. rosyjskiej, czy ukraińskiej matką winorośli. Łoza wyrasta z drewna, a z łoży wyrosną latorośle. Odmiernym rodzajem latorośli są wilki, wyrastają one nie z łoży a z drzewa. Wilki zazwyczaj nie owocują –może się tak zdarzyć, że u niektórych odmian wilki zaowocują, ale wówczas grona są szczątkowe i dojrzewają z opóźnieniem. Dlatego gdy bezpośrednio, z wieloletniego pnia wyrośnie wilk, należy go usunąć chyba, że jest on w tym momencie potrzebny do odmładzania krzewu. Wówczas jesienią obcinamy go na dwa oczka i w ten sposób uzyskujemy czopy zapasowe, które będą podstawą budowy w przyszłych latach naszego krzewu. W następnym roku wszystko, co rośnie powyżej tego miejsca usuwamy.

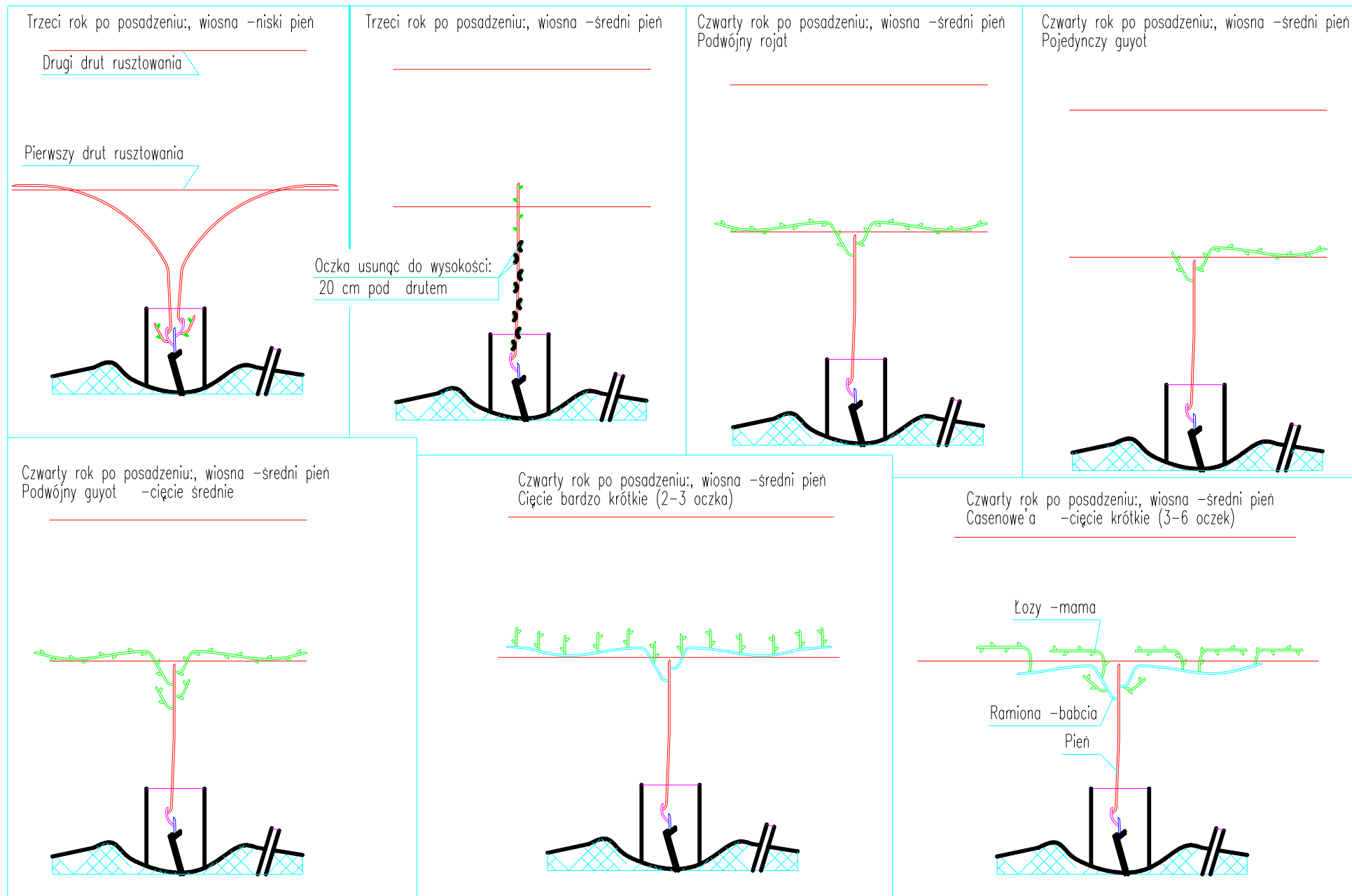
Na wiosnę z oczek czopu zapasowego wyrosną dwie latorośle. Jeszcze przed kwitnieniem tych latorośli należy określić, jakie będzie przeznaczenie każdej z nich w następnym roku. To jest łatwe do przewidzenia gdyż ta latorośl, która wyrasta bliżej nasady późną jesienią, kiedy stanie się łożą będzie przeznaczona na czop zastępczy i zostanie przycięta na dwa oczka. Ta latorośl powinna, zawiązać grono. Druga latorośl, ta dalej oddalona od nasady pnia stanie się łożą przeznaczoną na owocowanie. Z tej łoży powinniśmy usunąć kwiatostan, aby nie miała grona. Ogólnie warto jest usuwać kwiatostan i zawiązki gron z latorośli przeznaczonej na łożę owocującą i zaznaczyć ją kolorową wstążką, aby mieć pewność, o którą łożę nam chodzi. Latorośl nieobciążona owocowaniem rośnie zdecydowanie lepiej, pąki zimowe są większe i w następnym roku, kiedy stanie się łożą będzie zdrowsza, silniejsza i będzie lepiej owocować od innych łoż.

Rozróżniamy następujące rodzaje cięcia winorośli prowadzonych na drutach z ramionami jedno i dwuramiennymi.

• Cięcie bardzo krótkie	-na 2 lub 3 oczka,	-Lancelot
• Cięcie krótkie	-na 3 do 6-ciu oczek,	- Biały Koł, FVR-7-9, Kiszmisz Zaporowski
• Cięcie b. krótkie+średnie	-na 6 do 10-ciu oczek + na 2 lub 3 oczka,	- Agat Doński, A-1704, Bożena, Bianka, Nero
• Cięcie typowo średnie	-na 6 do 10-ciu oczek,	-Nadieżda AZOS, Piesnia, Priebrażenie
• Cięcie długie	-na 10 do 14-stu oczek,	-Einset Seedless, Gałahad, Monarch, Venus
• Cięcie bardzo długie	-na 14 do 18-stu oczek	-Arkadia, Iza Zaliwska, Taja

Uwaga:

Lancelot owocuje tylko na pierwszych trzech oczkach łoży, na pozostałych zazwyczaj nie zaowocuje. Stąd konieczne jest bardzo krótkie cięcie łoż. Arkadia nie owocuje na pierwszych trzech oczkach i dlatego należy je usunąć. Na str. 7 umieściłem tabelę zawierającą między innymi sposób cięcia dla poszczególnych odmian winorośli. Poniżej przedstawiono rodzaje cięcia krzewu.

Tabela nr 4. Skrócona charakterystyka niektórych odmian winorośli deserowych

Nazwa winorośli	[°C]	Kolor jagód	Cięcie łóz	Dojrzewanie	Smak	Masa[g]	Uwagi
A-1704	-24	Żółto-zielon	Śr., 6 – 10 oczek + cięcie na 3 oczka	Średnio wczesny	Harmo	4-5	Beznasienny
Agat Doński	-25	Fiolet-gran	Śr., 6 – 10 oczek + cięcie na 3 oczka	Wczesny	Neutra	4-5	
Aładdin	-25	Żółty róż	Śred., 6 – 10 oczek + cięcie na 3 oczka	Wczesny	Muskat	do 9 g	Odpor. na chor.
Amarilla	-24	Jasny bursz	Śred., 6 – 10 oczek	B. wczesny	Muskat	4-5	Beznasienny
Ametyst Nowocerkawski	-24	Ciemny-róż	Śred., 6 – 10 oczek	Wczesny	Odmia	6-8	
Andriusza	-23	Ciem-czerw	Śred., 6 – 10 oczek	B. wczesny	Harmo	7-10	
Arkadia	-21	Jasny	B., długie cięcie na 14-18 oczek	Wczesny	Harmo	6-8	Foliowy
Arocznyj	-24	Różowy	Śr., 6 – 10 oczek + cięcie na 3 oczka	Średnio wczesny	Harmo	6-7	Odpor. na chor.
Bażena	-21	Zielon-biały	Śr., 6 – 10 oczek + cięcie na 3 oczka	B. wczesny	Harmo	16-20	Foliowy
Beła	-24	Żółto -biały	Śred., 6 – 10 oczek	Wczesny	Harmo	8-14	
Bianca	-25	Żółto-zielo	Śr., 6 – 12 oczek + cięcie na 3 oczka	Średnio wczesny	Winny	3-5	
Biły Koł	-24	Biały	Krótkie cięcie na 4-6 oczek	Wczesny	Muskat	7	
FVR-7-9	-25	Jasny-krem	Krótkie cięcie na 4-6 oczek	Średnio wczesny	Harmo	12-16	Obcopylny
Gałahad	-25	Ciemny	Długie cięcie, 10-14 oczek	Ultra wczesny	Harmo	6-7	
Kameleon	-23	Jasny -róż	Śred., 6 – 10 oczek	B. wczesny	Harmo	12-18	B. smacz. ostry
Kiszmisz Zaporowski	-24	Ciem-czerw	Krótkie cięcie na 4-6 oczek	Wczesny	Harmo	2,5-3	Beznasienny
Krystaly	-27	Żółty	Śr., 6 – 10 oczek + cięcie na 3 oczka	Wczesny	Słodki	2,5	
Lancelot	-24	Jasno-zielo	B., krótkie cięcie na 2 -3 oczka	Średnio wczesny	Harmo	12-14	Bardzo smacz.
Monarch Pawłowskiego	-23	Żółty	Długie cięcie, 10-14 oczek	Wczesny	Harmo	14-16	
Nadieżda AZOS	-23	Granat-czer	Śred., 6 – 10 oczek	Wczesny	Harmo	7-8	
Nero	-23	Granatowy	Śred., 6 – 10 oczek + cięcie 3 oczka	Wczesny	Pikant	3-3,5	
Pamięci Chirurga	-24	Jasny-róż	Śred., 6 – 10 oczek	Średnio wczesny	Harmo	8-10	
Pieśnia	-25	Biały	Śred., 6 – 10 oczek	B., wczesny	Harmo	8-9	
Prieobrażenie	-23	Różowy	Śred., 6 – 10 oczek	Wczesny	Odmian	12-18	
Różowe Cudo	-25	Jasny-róż	Śred., 6 – 10 oczek	B. wczesny	Harmo	11-14	
Saszienka Leonowa	-25	Ciemn-czer	Śred., 6 – 10 oczek	B. wczesny	Muszk	6-8	
Taja	-23	Jasno-zielo	B., długie cięcie na 14-18 oczek	Średni	Muszk	8-12	Obcopylny
Venus	-27	Niebieski	Śred., 6–10 oczek + Długie 10-14 oczek	Wczesny	Labrus	2-3	Beznasienny

Co rocznie dokonuję selekcji negatywnej i usuwam niektóre krzewy z mojej kolekcji i nasadzam nowe odmiany. W najbliższym czasie jak mi się tylko uda zamierzam poszerzyć swoją kolekcję o dwie nowe odmiany deserowe, tj: Fieja i Rozmus.

Jak posadzić winorośl

W wyniku moich długoletnich doświadczeń doszedłem do wniosku, że wilgotne stanowisko jest szkodliwe dla winorośli. Szkodliwe jest również częste podlewanie sadzonki po posadzeniu. Moim zdaniem po posadzeniu sadzonki nie należy podlewać w ogóle –no chyba, że jest wielka susza – tylko ewentualnie skrapiać obficie spryskiwaczem liście, aby dostarczyć roślinie wody przez liście a nie przez korzenie. Należy przy tym pamiętać, aby nie opryskiwać liści w południe, kiedy mocno grzeje słońce, gdyż wówczas powstają mini soczewki, które mogą uszkodzić liście. Również dorosłego krzewu nie należy zbyt często podlewać. We wszystkich opracowaniach i poradach autorzy podają, aby sadzić winorośl w zagłębieniu a ja uważam, że jest to wielki błąd, gdy jest mokry rok taki jak był rok 2013. W tamtym roku padło wiele winorośli albo zgniły albo zżarły je choroby. Nawet specjaliści byli bezsilni. Z literatury można wyczytać, że najlepiej winorośl rośnie na stokach gór, pagórków i wzgórz gdzie jest dużo kamieni, humusu jest mało a wody nigdy nie ma pod dostatkiem. Dlatego ja proponuję w miejscach podmokłych i mokrych, w dolinach i przy budynkach podnieść teren chociażby minimalnie i dopiero na takim podniesionym terenie wykonać nieckę. Jak widać na rysunku moje stanowisko jest inne od tych jak to proponują inni fachowcy. Posiada kamień wapienny, rurę z PCV i butelkę PET o pojemności 5 litrów bez dna. Pozostałe elementy są wykonane zgodnie z zaleceniami, jakie podaje pan Piątek (Zawada), który jest dla mnie najlepszym praktykiem. Butelka po wodzie mineralnej jest pomysłem pana Deptuły (DEWIN), a rura i tłuczeń podejrzana w internecie od Rosyjskich szkółkarzy. Butelka jest świetną ochroną przez okres 3 lat dla sadzonek nieszczepionych. Natomiast dla sadzonek szczepionych powinna (po odcięciu szyjki po 3 roku) pozostać na całe życie gdyż chroni ona krzew przed tym, aby winorośl nie puszczała korzeni. Korzenie ma mieć tylko podkładka. Do gotowego dołka wlewamy wiadro wody i czekamy tak długo aż ona zniknie. Następnie w pierwszej kolejności należy do dołka nasypać tłuczeń wapienny –taki żółty, klejący po deszczu, granulacja jest obojętna. Tłuczeń odwadnia teren, daje roślinie komfort a także pozwala potem zasilać roślinę nawozem poprzez rurę PCV, dopuszcza też powietrze do korzeni. Rosyjskie źródła podają, aby do dołka nasypać tłucznia w ilości około taczki na jedną winorośl, ale w naszych warunkach wystarczy jedno duże wiadro. Zamiast tłucznia wapiennego można dać jakiś inny kamień drogowy, gruz ceglany a nawet gałęzie oraz pocięte i porąbane na szczapy konary drzew liściastych –najlepiej z drzew owocowych. Dobrze jest, aby drewno nie było za świeże. Między kamienie włożyć rurę PCV np o średnicy, DN 70 mm. Rurę tak zlokalizować, aby wystawała około 20 cm ponad ziemią, w dole nie opierała się o grunt, by nie była od dołu zatkana. Kolejność warstw jest w zasadzie bezproblemowa za wyjątkiem warstwy kredy –nie stosować wapna –pod korzeniami. Tak poradził mi pan Piątek i tego się trzymam, chociaż dyskutowałem ten problem z panem Myśliwcem (Golesz), (który jest dla mnie najlepszym teoretykiem) a także z panem Grudą z winnicy Sfinks, obaj proponują, aby kredę dawać nad korzeniami rośliny. Warto się zaopatrzyć w dobre sadzonki z dobrego źródła. Jeżeli chodzi o sadzonki, to nie ma nikt lepszych sadzonek jak pan Andrzej Chryk (winnica Zawisza) oraz Zdzisław Wąsowski -czyli nasz wspólny znajomy (zdzicholo). Z czystym sumieniem mogę również polecić bardzo dobrej jakości sadzonki od Kapitana oraz z winnicy Golesz i winnicy Sfinks.

Sadzenie winorośli jesienią

Uwaga:

Na wiosnę usuwamy chrust i glebę nad butelki aby ciepło słoneczne dostało się do korzeni.

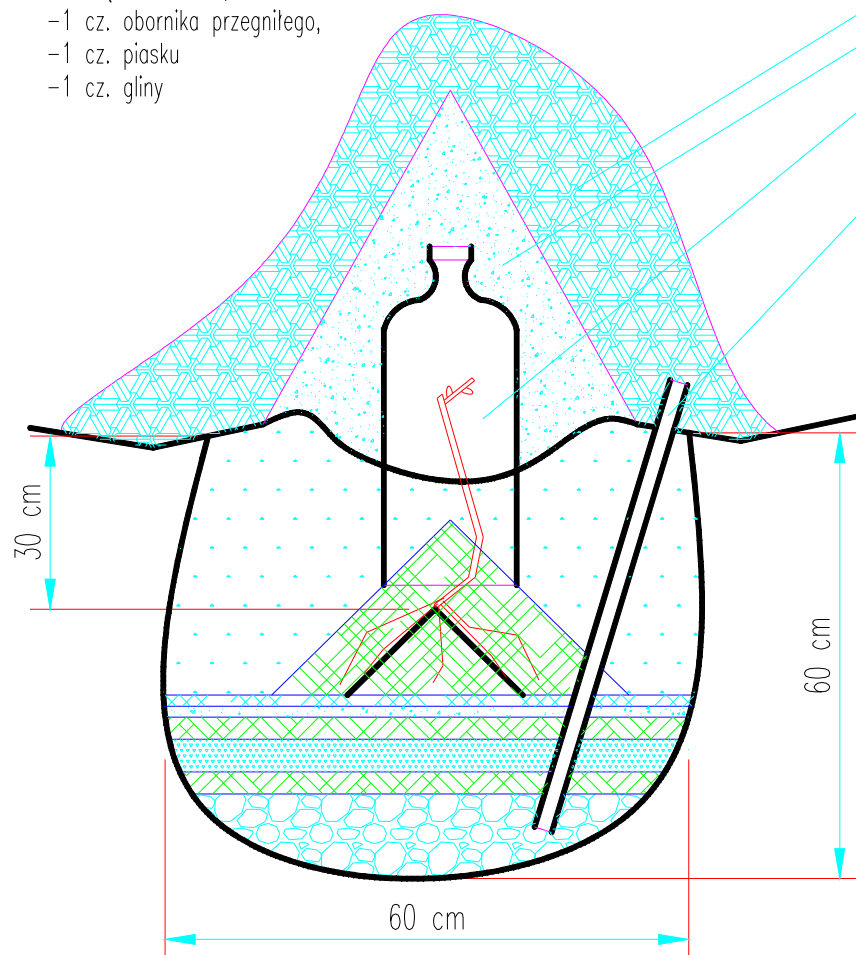
Jak jest ciepła pogoda pozostawiamy butelkę otwartą.

Gdy są przymrozki dajemy na butelkę nakrętkę.

Butelka powinna być z nakrętką jak najkrócej, bo wewnątrz może powstać pleśń.

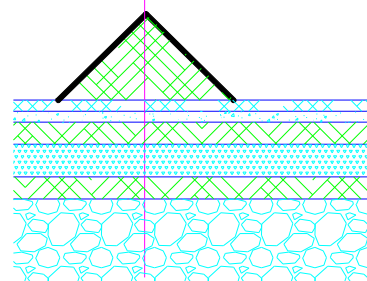
Ziemia na stożek pod i na korzeniach to mieszanka:

- 3 cz. ziemi ogrodniczej na rozszady,
- 2 części humusu,
- 1 cz. obornika przegniłego,
- 1 cz. piasku
- 1 cz. gliny

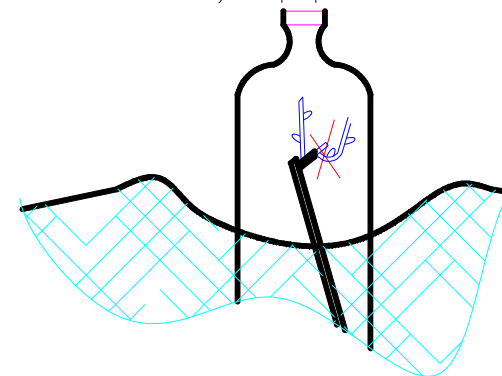
Gałęzie z choinki
Gleba z ogródka
5-litrowa butelka po wodzie mineralnej bez dna i nakrętki
Rura PCV około $\varnothing$ 60 mm

Humus
Stożek z ziemi nad korzeniami
Korzenie sadzonki
Stożek z ziemi pod korzenie
Humus
1 kg kredy rolniczej
1 kg popiołu drzewnego
Humus
Obornik bydlęcy –wiaderko
Humus
Tłuczeń wapienny drogowy
lub inny tłuczeń
lub gruz np ceglany
lub gałęzoe i konary drzew liściastych, najlepiej owocowych

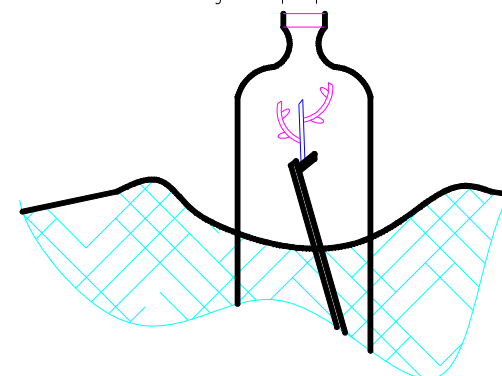

Formowanie winorośli jesienią –krótki pień

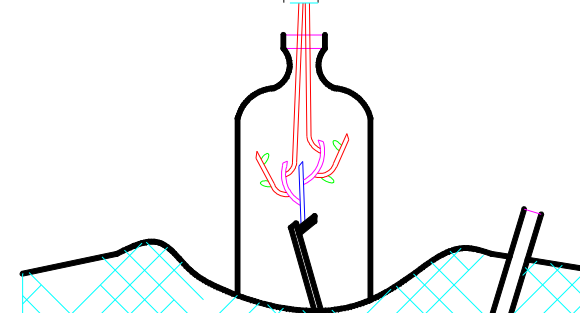
Pierwszy rok po posadzeniu:

Drugi rok po posadzeniu:

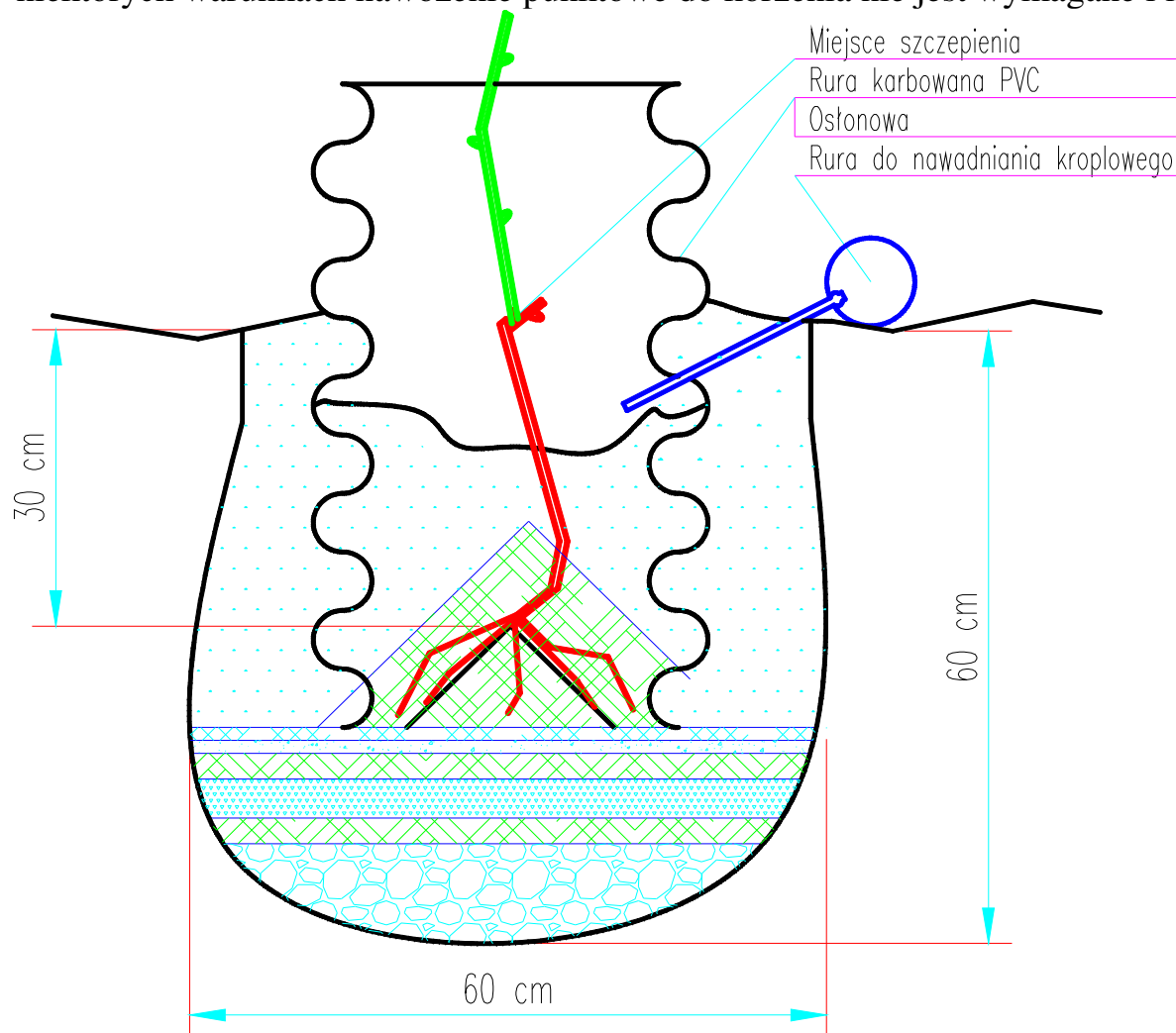

Trzeci rok po posadzeniu:

Zastosowanie rur karbowanych

W dobie globalizacji w celu zastąpienia butelki i rury PCV jednym elementem zastosowano rury karbowane. Spełniają one rolę ochrony przed mrozem, ochrony przed wyrastaniem korzeni z winorośli zaszczonej na podkładce oraz ułatwiają nawodnienie winorośli metodą kropelkową na plantacjach wielkoobszarowych. Rozpuszczone w wodzie nawozy mineralne z dodatkami dostarcza się w określonym czasie do każdej rośliny systemem rur i węży za pomocą pompy bezpośrednio ze zbiornika. W niektórych warunkach nawożenie punktowe do korzenia nie jest wymagane i może być pominięte.

Nawożenie winorośli

Każdego roku nawożę rośliny wg tego samego szablonu w 3 etapach, a mianowicie:

- I. Etap od wiosny do końca czerwca - raz na tydzień wlewam do rur 1 litr nawozu rozpuszczonego w wodzie. W stu litrach wody rozpuszczam 2 kg nawozu Yara Mila Complex (jest to b. mała dawka inni dają więcej),
- II. Etap w miesiącu lipcu - raz na tydzień wlewam do rur 1 litr roztworu nawozu rozpuszczonego w wodzie.
W stu litrach wody rozpuszczam 2 kg nawozu Yara Krystalon –pomarańczowy.
- III. Etap do końca wegetacji -zasilam jeden raz w tygodniu tylko dolistnie w jednym wapnem a w następnym P + K.
Takie środki można bez trudu zakupić na Allegro. Przy zasilaniu dolistnym do opryskiwacza można dodać jak jest tylko taka potrzeba jakiegoś środka do ochrony roślin. Nie należy dawać dużo azotu pod rośliny, bo jesienią nie drewnieją latorośle.

Ochrona chemiczna i ekologiczna winorośli

Ochrona przed posadzeniem winorośli

Ochronę należy rozpocząć już przed posadzeniem. Po otrzymaniu sadzonki goło korzeniowej moczę ją przez noc w roztworze wody, do której dodaję Topsin oraz łyżkę miodu na wiadro wody. Zakupioną sadzonkę w doniczce podlewam tym roztworem dzień wcześniej a po wyjęciu jej z doniczki w dniu następnym delikatnie rozdzieram korzenie i tak sadzę ją do gruntu lub foliaka.

Ochrona chemiczna zaraz po posadzeniu winorośli

Zaraz po posadzeniu pierwszą czynnością jest lekkie podlanie sadzonki –jesienią mniej a na wiosnę obficie –wodą z dodatkiem środka Previcur Energy, jest to doskonały środek na zarazę sztyki oraz czarną zgniliznę. Po kilku dniach należy zaszczerpić roślinkę mikoryzą –szczepi się raz na całe życie rośliny. Stosować tylko tę sprzedawaną jako żel, nie używać tej w granulach. Uwaga:, kiedy gleba jest zaszczerpiona mikoryzą nie należy podlewać już obficie jej korzeni środkami grzybobójczymi.

Ochrona chemiczna winnicy przed szkodnikami:

Na przedziorka stosuję profilaktycznie tylko Magus 200 S.C. Na szkodniki stosuję również ekologiczny grzyb Trifender „F”.

Ochrona chemiczna winnicy przed chorobami:

Na wiosnę, kiedy zaczyna się proces nabrzmiewania pąków stosuję Siarkol. Potem podczas kwitnienia stosuję profilaktycznie ekologiczny grzyb Trifender „WP”, który jest moim podstawowym środkiem na choroby grzybowe. Kiedy jagody mają wielkość ziarnek pieprzu opryskuję je wyciągiem z grejpfruta i obserwuję stan ich zdrowotności? Warto również obserwować samotne dęby oraz liście kwiatów o nazwie floksy, gdyż na nich najwcześniej pojawiają się choroby grzybowe typu mączniak.

Pielęgnacja latorośli latem

Krótko mówiąc pielęgnacja łoż owocujących polega na:

- Selekcji latorośli -wiosną usuwamy latorośl bez kwiatu, słabą, niedorozwiniętą i cherlawą,
- Selekcji kwiatostanu -usuwamy słabe i niedorozwinięte kwiaty oraz drugi kwiat na latorośli,
- Uszczykiwaniu wierzchołków -przed kwitnieniem stosujemy uszczykiwanie wierzchołki wszystkich latorośli
- Usuwaniu wilków -wilki usuwamy bezwzględnie, chyba, że chcemy odmłodzić krzew winorośli,
- Usuwanie pasierbów -cały czas uszczypuję łodygi wszystkich pasierbów powyżej drugiego liścia,
- Usuwanie liści z pod gron -kiedy jagody są wielkości grochu, usuwam wszystkie liście pod gronami,
- Ogławianiu latorośli -ogławianie polega na skracaniu latorośli powyżej ósmego liścia nad gronem,
- Ochrona przed owadami -zakładamy pułapki na szerszenie i osy.

Uwaga:

Nie zaleca się również ogławiania za 8 -10 liściem tych latorośli, które będą przeznaczone w przyszłym roku na łoży owocujące.

Pielęgnacja winnicy jesienią

Jesienią pozostaje nam już tylko zebrać ładne i dorodne plony, usunąć zbędne grona i liście oraz dokonać cięcia formującego na przyszły rok. Ja stosuję jeszcze jesienią dwa opryski, a mianowicie:

- Kiedy opadają liście z drzew owocowych i już zaczynają opadać liście z winorośli opryskuję drzewa a przy okazji latorośle roztworem wody i mocznika. Do roztworu na 20 L. wody dodaję około 1 kg mocznika. Jest to oprysk ryzykowny i musi być przeprowadzony w ostatniej chwili, aby nie prze azotować całej rośliny. Oprysk zabija niektóre grzyby, robactwo a także daje witalność roślinie na wiosnę, gdyż pokarm z liści jest transportowany na zimę do korzeni.
- Bezpośrednio przed jesiennym cięciem opryskuję już gołą roślinę preparatem Sylit, który mi zostaje po jesiennym oprysku brzoskwiń. Rozcieńczam tylko roztwór przygotowany dla brzoskwiń wodą w stosunku 1:1 do tego, co zostało jeszcze w opryskiwaczu po zakończonych opryskach brzoskwiń. Niektórzy używaj do tego celu Miedzian 50 WP.

W czasie cięcia selekcjonujemy i pakujemy w wiązki, sztabry, które późną jesienią odpowiednio opisane zakopujemy w ziemi. Późną jesienią owijamy łoży włókniną oraz zakrywamy ziemią korzenie roślin lub też zakrywamy ziemią całe krzewy.

Polecane linki: http://www.winogrona.org/index.php?title=Strona_g%C5%82%C3%B3wna
http://www.winosl-mch.eu/index.php?option=com_content&task=view&id=85&Itemid=44
<http://www.winosl.pl/opisy-odmian-winosl.html>
<http://www.winnica.golesz.pl/>
<http://winnica.bloog.pl/?smoybbtticid=613ee3>

Koniec

Komentarz do broszurki po uwagach zgłoszonych przez forumowiczów:

Zarówno na forum jak i w korespondencji prywatnej zostały poruszone ważne kwestie, które nie zostały zawarte w broszurce, a są dla niektórych osób bardzo ważne. Oto one:

- Należałoby więcej napisać o ekologicznej ochronie winorośli a więc chociażby wspomnieć o powszechnym stosowaniu w profilaktyce oprysków z sody oczyszczonej oraz zmiennie proszku do pieczenia rozpuszczonego w wodzie.
- Jak ciąć Arkadię, krótko czy długo? Takie pytanie jest bardzo, dobre dla początkującego działkowicza winorośli i bardzo dobrze o nim świadczy. Jak ma jeszcze wątpliwości to niech sam spróbuje i utnie jedną łozę na 3 oczka a drugą na 14-18 oczek. Nic nie straci. Ale ktoś, kto ma arkadię i chociaż raz przyciął ją prawidłowo, to musiał zostawić czop zapasowy i chociaż jedną łozę dłuższą.
- Należało więcej napisać o innych metodach prowadzenia krzewu, np. o formie bez piennej tj na głowę oraz o piętrowym prowadzeniu winorośli. Nie wspomniałem jak formować winorośl na głowę gdyż trudno ją wykonać w praktyce a jeszcze trudniej opisać, aby nie wzbudzić kontrowersji. Natomiast piętrowe prowadzenie nie jest zalecane, ale i tak większość działkowiczów je stosuje i nie ma na to rady. Jeden z forumowiczów słusznie wspomniał, aby tam gdzie można i gdzie są ku temu powody i warunki posadzić koło siebie dwie sadzonki i jedną prowadzić nisko a drugą wysoko To bardzo dobry pomysł i co ważne od dawna stosowany na działkach, w ogródkach przydomowych oraz w gospodarstwach rolnych.

Jaką odmianę deserową wybrać?

Kiedy sadzić? Najlepiej sadzić docelowo najpóźniej w maju, Można cały rok. Jaką odmianę wybrać? Moja rada jest taka:

Kupić sadzonki z pewnego źródła,

-Mrozoodporne minimum (-24;-25 st. C),

-Ultra wczesne, bardzo wczesne lub wczesne,

-Samo zapylające się,

-Odporne na choroby,

-Odporne na szkodniki oraz osy i szerszenie,

-Smaczne, czyli o smaku muszkatowym lub harmonicznym,

-Te, które mają jagody średnie, duże lub bardzo duże. Nie muszą to być olbrzymy,

-Z delikatną i prawie nie wyczuwalną skórką podczas jedzenia,

-Soczyste -nie polecam faworów, bo ich jest pełno na każdym stoisku w supermarkecie.

Do gruntu polecam odmiany: Aładdin, Arocznyj, Fieja, Gałahad, Katrusia, Piesnia, Prim. Można też w gruncie posadzić Arkadię oraz inne odmiany o mrozoodporności (-23 st. C) i mniejszej, ale należy je sadzić z taką świadomością, że co roku jesienią trzeba będzie ją okrywać całą ziemią lub okrywać korzenie ziemią i owijać część nadziemną włókniną o gramaturze min. 150 g/m². Na

ziemią rzucić trochę igliwia i nornice dadzą sobie spokój. Mój kolega kiedyś się założył i zawział, tak, że nie okrywał swojego mało odpornego na mróz krzewu przez 10 lat, bo chciał dowieźć, że będzie owocował. Winorośl rosła prawie normalnie, ale owoców nie wydała nigdy, bo była w strefie zimna i wiatrów, czyli krótko mówiąc rosła w przeciągu. Wszystkie jej pąki przeżywały zimę, ale pąki kwiatowe były zimą permanentnie porażane mrozem i się nie rozwijały gdyż były zdegenerowane. Mam znajomych, którzy stawiają na wielkość jagód –takie mają hobby –reszta ich nie obchodzi. Inny postanowił sobie, że będzie miał kolorowe grona i ma, ale niektóre odmiany prawie nigdy mu nie dojrzewają, są za to piękne i dorodne tylko, że dla oka. Ja też nie jestem bez skazy, kupiłem Jubilej Nowoczerkawską i postanowiłem, że będzie rosła u mnie w gruncie, ale nie zadbałem o nią należycie albo jest chora, bo chociaż ma już cztery lata nie uzyskałem na niej porządnego pędu, nigdy jesienią nie udało mi się jej przyciąć na więcej jak 2 oczka. Ale ostatnio w środku lata zaryzykowałem, wykopałem ją i za radą kolegi posadziłem jeszcze raz trochę głębiej i prawie w pozycji leżącej. Okazało się, że nie miała przyrostów korzeni. Mówiono mi, że nie przeżyje, ale do zimy doczekała i zaczęła puszczać zielone przyrosty, czyli przyjęła się, nie było za to, co drewnieć z tego, co wyrosło. Teraz wiosną będzie sprawdzian, na który czekam z niecierpliwością.

Dodatkowe opisy do broszurki pt. „Podręcznik uprawy winorośli deserowych”

Dla początkujących działkowiczów

Przecinanie krzewów jednorocznych (dwuletnich)

Chciałbym dołączyć rysunki formowania krzewu po posadzeniu sadzonki. Jeżeli w pierwszym roku po posadzeniu lub w następnym nie wykształtuje się odpowiednio silny pęd, to roślinkę należy przyciąć na dwa oczka. W trzecim roku przystępujemy do formowania pnia. Zdarza się jednak, że już w pierwszym lub drugim roku po posadzeniu wyrośnie latorośl długa nawet do 2 m., i gruba, co najmniej 8 -10 i więcej mm. Wówczas możemy przystąpić do formowania pnia. Jeżeli chcemy uzyskać pień niski, to zostawiamy cztery dolne oczka na wysokości takiej, jaka nam pasuje. Pokazuje to rys.1 po lewej stronie. Jeżeli chcemy uzyskać pień średni, to pozostawiamy cztery oczka na wysokości pierwszego drutu a pozostałe te dolne delikatnie usuwamy nożem. Ucinamy też pęd powyżej czwartego oczka. Pokazane to jest na rysunku po prawej stronie. W następnym roku jesienią, gdy wyrosną cztery piękne łozy wybierzemy sobie formę prowadzenia winorośli.

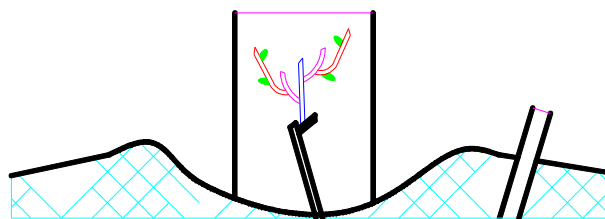
Rysunek nr 1

1. Jesień / wiosna –niski pień
2. Jesień –słaba, krótka latorośl , dla każdego rodzaju pnia

Drugi drut rusztowania

Pierwszy drut rusztowania

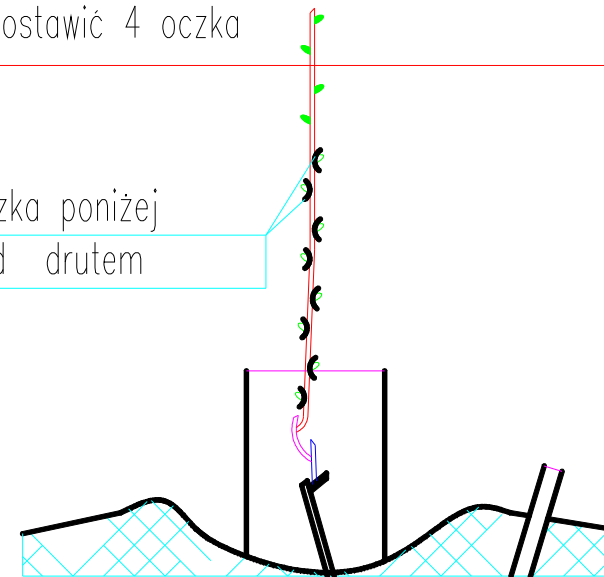
Pozostawić 4 oczka

- Jesień / wiosna –średni pień
Jesień / wiosna –silna latorośl –powyżej 10 mm średnicy

Pozostawić 4 oczka

Usunąć oczka poniżej
20 cm pod drutem

Formowanie krzewu.

1. Ze względu na wysokość pnia rozróżniamy następujące rodzaje prowadzenia krzewu:

- A. Pień niski,
- B. Pień średni,
- C. Pień wysoki

Są jeszcze inne rodzaje pośrednie oraz krzewy bez pienne, które już są prawie całkowicie zaniechane.

2. Ze względu na budowę krzewu rozróżniamy następujące typy prowadzenia krzewu:

- A. Z jednym lub dwoma zranieniami. Lub nawet wieloma ramionami,
- B. Bez ramienne, czyli na głowę.

3. Ze względu na formowanie krzaków rozróżniamy następujące sposoby cięcia (dotyczy to tylko cięcia ze względu na owocowanie, żadne tam cięcie sanitarne, odmładzające, czy formujące):

- A. Bardzo krótkie,
- B. Krótkie,
- C. Średnie,
- D. Pośrednie = b. krótkie + średnie,
- F. Długie,
- F. Bardzo długie.

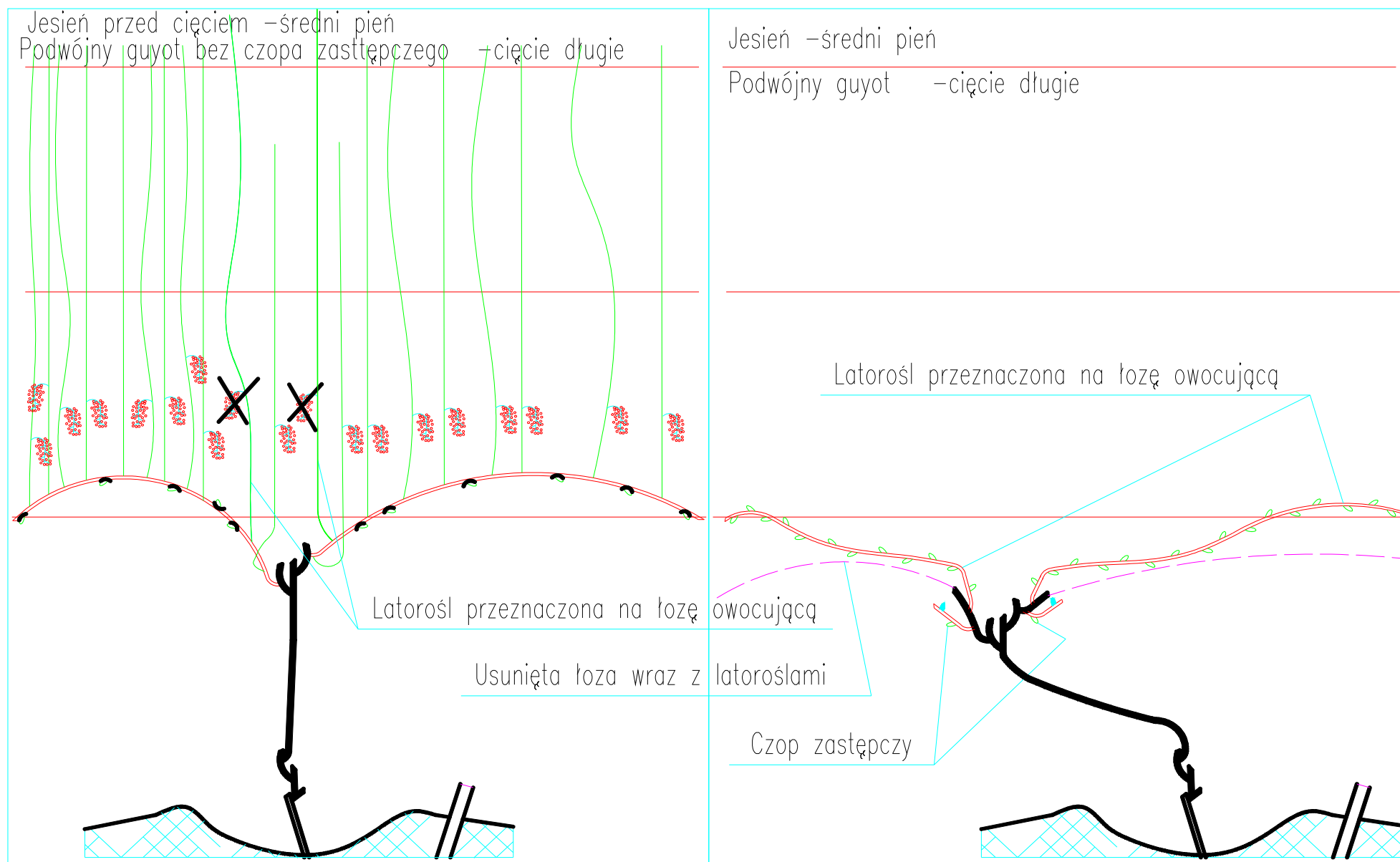
O ile w przypadku 1 i 2 można mieć różne zdania i wszystkie będą słuszne, to cięcie należy dopasować do odmiany winorośli. Oznacza to, że na jednej winnicy niejednokrotnie nie można stosować jednego rodzaju cięcia dla wszystkich odmian. Ja stosowałem już niski pień i średni. Miałem krzewy prowadzone na głowę, ale obecnie preferuję formy ramienne.

Sznur Guyota

Postanowiłem pokazać jak wykonać cięcie pod uformowanie podwójnego Guyota -cięcie długie lub bardzo długie (w zależności ile pozostawimy na łozie oczek płodnych), który ma średni pień (do wysokości pierwszego drutu). Niektórzy preferują pień niski i sznur ukośny lub formowanie na głowę. Każdy może to sobie przećwiczyć na własnym przykładzie i wybrać to, co lepsze. Wystarczy średni pień poprowadzić skośnie np. pod kątem 45° i jego wysokość się zmniejszy. Ja nie stosuję niskiego pnia z tego powodu, że wówczas niektóre grona leżą na ziemi a te zawieszone niżej w czasie ulewnych deszczy są w moim przypadku całe oblepione błotem nawet do wysokości 30 cm nad ziemią.

Na rysunku nr 2 z lewej strony pokazałem w umowny sposób teoretyczny jak wygląda podwójny sznur Guyota bez czopa zastępczego. W następnym sezonie oprócz łoży owocującej pozostawiamy jeszcze czopy zastępcze. Na rysunku po prawej stronie pokazałem podwójnego Guyota z czopami zapasowymi -zastępczymi. Na wiosnę z oczek każdego czopu zapasowego wyrosną dwie latorośle.

Rysunek nr 2.

Latorośl, która wyrasta bliżej nasady pędu późną jesienią, kiedy stanie się łożą, będzie przeznaczona na czop zastępczy i zostanie przycięta na dwa oczka. Ta latorośl dla większości odmian powinna, zawiązać grono. W Arkadii raczej nie wyrośnie kwiatostan, ale jeżeli się pojawi to powinniśmy usunąć kwiatostany na obu latoroślach czopa zastępczego. Druga latorośl, która wyrośnie z czopa zastępczego, ta dalej oddalona od nasady pędu jesienią stanie się łożą przeznaczoną na owocowanie. Z tej łoży powinniśmy usunąć kwiatostan zawsze, aby nie miała grona. Latorośl, nieobciążona owocowaniem rośnie zdecydowanie lepiej, pąki zimowe są większe i w następnym roku, kiedy stanie się łożą będzie zdrowsza, silniejsza i będzie lepiej owocować od innych łoż. Ta forma cięcia jest popularna i stosowana na całym świecie obok ulubionych form lokalnych.

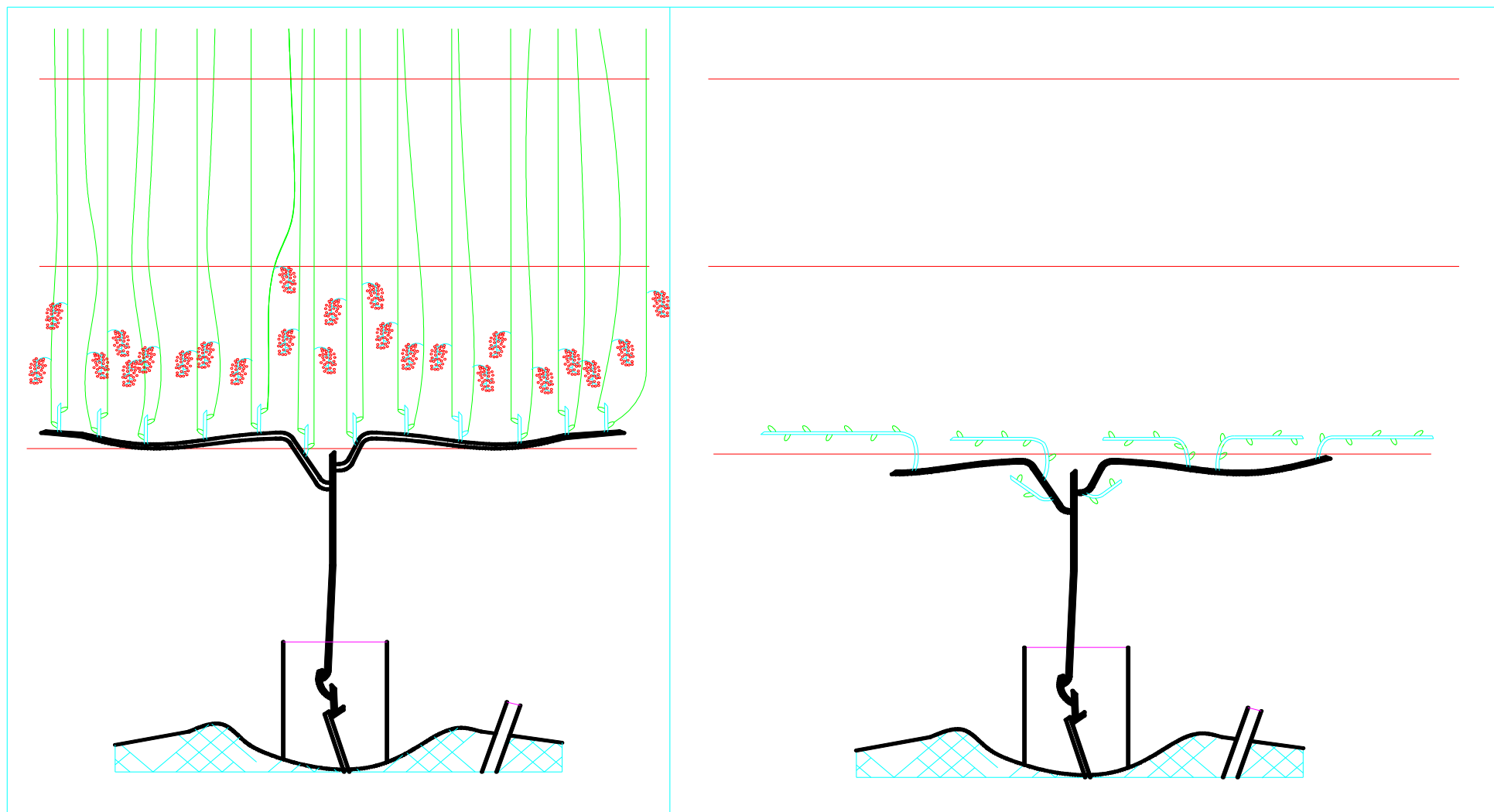
Sznur Rojat

Rojat stosuje się do odmian potrzebujących cięcia bardzo krótkiego i niekiedy do cięcia krótkiego. Jest to forma cięcia najbardziej popularna w Ameryce. Co roku z dwóch oczek wyrastają latem dwie owocujące latorośle. Jesienią latorośl bliżej nasady pędu przecina się znowu na dwa oczka a tę drugą, położoną wyżej usuwa się całkowicie. Tak postępuje się, co roku. W takim sznurze nie ma typowej łoży tylko węzły krzewienia, z których wyrastają czopki zapasowe spełniające rolę mini łoży. Zalecana odległość między czopkami wynosi około 20 cm. Niektórzy właściciele winnic stosują ryzykowne cięcie na jedno oczko wówczas odległość pomiędzy oczkami może być mniejsza niż 20 cm.. Taki zabieg może być stosowany tylko do niektórych odmian, np., Lancelot i tylko w porze wiosennej, kiedy mamy już pewność, że krzew w czasie zimy nie przemarzł. Tego rodzaju zabieg stosują właściciele wielkich winnic, którzy nie mają ani czasu ani wykwalifikowanych ludzi do prowadzenia zabiegu cięcia. Nie jest to sposób zalecany, gdyż zawsze można pozostawić dwa oczka a potem jedno z nich wyłamać. Na rysunku nr 3 po lewej stronie pokazane jest jak wygląda podwójny Rojat oraz w sposób teoretyczny -cięcie na dwa oczka. Są to rysunki poglądowe i nie należy je traktować jako wiernie odtwarzające krzew winorośli.

Sznur Casenave (Casanave)

Metoda typu Casanove, pokazana jest na rysunku nr 3 po prawej stronie. Na rysunku pokazany jest winny krzew zaraz po cięciu jeszcze bez latorośli. Jest to metoda prawie uniwersalna i najczęściej stosowana w Rosji, na Ukrainie oraz w innych krajach prawie całego świata. Zawsze też można krzew odnowić bez stosowania specjalnych zabiegów. Aby odnowić krzew wystarczy wyciąć niektóre ramiona i przeznaczyć jedną lub dwie łoży te, które wyrosły z czopka zapasowego –łożę dalej oddaloną od nasady pędu –na ramię. Bardzo ładnie to pokazuje kapitan w swoich materiałach. Często osoby uprawiające winorośli stosują taką formę cięcia z wygody albo jak nie mają innego wyjścia. Zdarza się czasami jesienią, że łoży dostatecznie nie zdrewniały na całej wymaganej długości i stosujemy cięcie kombinowane. Na tej formie można uprawiać winorośle wymagające cięcia średniego, długiego oraz bardzo długiego. Można też jak to pokazują praktycy stosować na jednym krzewie dwie formy naraz, ja sam kiedyś z konieczności zastosowałem jedno ramię typu Guyot i jedno typu Rojat i niejednokrotnie inną kombinację np: typu Guyot plus Casenave i wcale się tego nie wstydziłem gdyż lepsze to od prowadzenia winorośli np. typu płotowego. Na rysunku poniżej pokazałem krzew na rysunku z braku czasu w sposób schematyczny, gdyż zazwyczaj w Casenove pień jest trochę niższy a długoletnie ramiona bardziej skośne.

Rysunek nr 3.

Podwójny sznur Rojat.

Sznur Casenave bez latorośli